

Seat No. : _____

AN-101

April-2025

B.Ed., Sem.-II

B-104 : Sanskrit

(Pedagogy of School Subject Sanskrit)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચનાઓ : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

(3) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંક પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

1. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :

(1) ઈન્ટર્નશિપનો અર્થ જણાવી તેનું મહત્ત્વ સમજાવો. 7

(2) નિદાનાત્મક-ઉપચારાત્મક કાર્યનો સંસ્કૃત શિક્ષણમાં વિનિયોગ સોદાહરણ ચર્ચો. 7

અથવા

(1) મૂલ્યાંકનનો અર્થ જણાવી મૂલ્યાંકન ત્રિકોણ સમજાવો. 7

(2) સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકમાંથી કોઈ એક એકમ પસંદ કરી 25 ગુણની બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ તૈયાર કરો. 7

2. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :

(1) ગદ્ય પાઠ આયોજનના સોપાનોની ચર્ચા કરો. 7

(2) અધ્યાપનના સૂત્રોનું મહત્ત્વ જણાવી કોઈપણ બે સૂત્રોનો સંસ્કૃતમાં ઉપયોગ વિગતે સમજાવો. 7

અથવા

(1) લેખન કૌશલ્ય એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ જણાવી લેખન કૌશલ્ય વિકસાવવાની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો. 7

(2) સંસ્કૃત ભાષા શિક્ષણનાં સિદ્ધાંતો જણાવી, કોઈપણ બે સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ તમારા શિક્ષણકાર્યમાં કેવી રીતે કરશો તે સોદાહરણ સમજાવો. 7

3. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :
- (1) પાઠશાળા પદ્ધતિની લાક્ષણિકતાઓ અને મર્યાદાઓ ચર્ચો. 7
- (2) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિનો અર્થ જણાવી તેનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ ઉદાહરણ આપી સમજાવો. 7
- અથવા**
- (1) 'સ્વાધ્યાયાત્ મા પ્રમદઃ' વિધાનના સંદર્ભમાં સ્વાધ્યાય પદ્ધતિના ગુણ-દોષની ચર્ચા કરો. 7
- (2) સંસ્કૃતમાં અર્થબોધ પદ્ધતિનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ ઉદાહરણ આપી સમજાવો. 7
4. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :
- (1) સમાસ એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવી દ્વન્દ્વ સમાસની ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરો. 7
- (2) અસ્મદ્ સર્વનામના પ્રથમા થી સપ્તમી વિભક્તિ રૂપો લખો. 7
- અથવા**
- (1) ઉપસર્ગ એટલે શું ? તેના ઉપયોગો જણાવી કોઈપણ ચાર ઉપસર્ગની ચર્ચા કરો. 7
- (2) કર્તરિ અને કર્મણી વાક્યરચના વચ્ચેનો તફાવત ઉદાહરણ આપી સમજાવો. 7
5. નીચેનામાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો : 14
- (1) આદર્શ પ્રશ્નપત્રના ચાર લક્ષણો જણાવો.
- (2) રોસ અને સ્ટેનલીએ આપેલા નિદાન કસોટીના સોપાનો જણાવો.
- (3) ઈન્ટર્નશિપની જરૂરિયાતના ચાર મુદ્દાઓ જણાવો.
- (4) પદ્ય શિક્ષણ માટેની ચાર પદ્ધતિઓના નામ આપો.
- (5) શ્રવણ કૌશલ્ય વિકાસ માટેની બે પ્રવૃત્તિઓ લખો.
- (6) આદર્શ વાંચનના ચાર લક્ષણો લખો.
- (7) અનુવાદ પદ્ધતિનો અર્થ સમજાવો.
- (8) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ બીજા કયા-કયા નામે ઓળખાય છે ?
- (9) અનુવાદ પદ્ધતિની ચાર મર્યાદાઓ લખો.
- (10) આપેલ વાક્યોને કર્મણી વાક્યમાં ફેરવો : (i) બાલઃ પુસ્તકં પઠતિ । (ii) જયા દેવં નમતિ ।
- (11) સમાસનો વિગ્રહ કરી તેનું નામ આપો : (i) ધર્મકુશલઃ (ii) વૃકોદરઃ
- (12) રૂપ ઓળખાવો : (i) यस્ય (ii) કસ્મૈ

Seat No. : _____

AN-101

April-2025

B.Ed., Sem.-II

B-104 : Sanskrit

(Pedagogy of School Subject Sanskrit)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All the questions are compulsory.
(2) Options are internal.
(3) Figures to the right indicate total marks of the questions.

1. Answer **one** of the following sets of questions :

- (1) State the meaning of Internship and explain its importance. 7
(2) Discuss with example the application of diagnostic and remedial work in Sanskrit teaching. 7

OR

- (1) State the meaning of Evaluation and explain the evaluation triangle. 7
(2) Select a unit from the Sanskrit textbook and prepare a blue print of 25 marks. 7

2. Answer **one** of the following sets of questions :

- (1) Discuss the steps of prose lesson planning. 7
(2) State the importance of maxims of Teaching and explain the use of any two maxims of teaching in classroom. 7

OR

- (1) What is the Writing Skill ? Discuss the importance of the same and state the activities to develop writing skill. 7
(2) State the principles of Sanskrit language teaching and explain with illustrations, how will you make use of any two principles in your classroom teaching. 7

3. Answer **one** of the following sets of questions :

- (1) Discuss the characteristics and demerits of पाठशाला method. 7
- (2) State the meaning of Direct method and explain its uses in classroom with example. 7

OR

- (1) Discuss the merits and demerits of the Assignment method in the context of the statement 'स्वाध्यायात् मा प्रमदः'. 7
- (2) Explain the uses of comprehension method in classroom with example. 7

4. Answer **one** of the following sets of questions :

- (1) What is 'समास' ? State the types of 'समास' and explain द्वन्द्व समास with illustration. 7
- (2) Write 1st to 7th cases of अस्मद् pronoun. 7

OR

- (1) What is उपसर्ग ? State its usage and discuss any four उपसर्गाः. 7
- (2) Explain the difference between active and passive voice with illustrations. 7

5. Answer the following questions briefly : (Any **seven**) 14

- (1) State four characteristics of an ideal question paper.
- (2) State the steps of diagnostic test given by Ross and Stanley.
- (3) State four points of need for internship.
- (4) Name four methods of poetry teaching.
- (5) Write two activities for the development of listening skills.
- (6) Write the four characteristics of model reading.
- (7) Explain the meaning of translation method.
- (8) What are the other names by which the direct method is known ?
- (9) Write four limitations of the translation method.
- (10) Convert active sentence into passive sentence : (i) बालः पुस्तकं पठति । (ii) जया देवं नमति ।
- (11) Recognise the समास after giving विग्रह : (i) धर्मकुशलः (ii) वृकोदरः
- (12) Recognise the Form : (i) यस्य (ii) कस्मै